

Tháng trác, có đäp tôi ghé thăm ngái bán đã lâu không gäp. Sau vài câu chào hái đùa vui, chúng tôi nói đän chuyện Tát Nguyên Đán säp đän. Sau khi nhám tính, ngái bán cho biät năm tái là năm Ká Sáu. Tián miáng, anh nói: “The year of the Ox.” Tôi hái: “Viát Nam mình kêu là năm con trâu, còn ngái Tàu gäi là năm con Bò. Váy, mình đúng hay há đúng?” Anh bán trá lái: “Dĩ nhiên là Viát Nam mình đúng. Mình có phân biät trâu vái bò, còn ngái Tàu thì không. Bái váy khi đäch sang tiáng Anh há tháy chä nào tián gän thì dùng.” Tôi hái: “Chä váy thôi sao?” Anh bán đáp: “Ngái Viát Nam mình ván säng vá nghá nông, ngày đêm cày cáy vái con trâu. Khi trâu chät thì láy da thuäc mà dùng. Bái váy con trâu gän gäi vái mình hán con bò. Văn hác mình có câu: “Trâu i ta bä trâu này. Trâu ra ngoài ruäng trâu cày vái ta...” Lái cũng có câu: “Trâu chät đũa da, ngái ta chät đũa titanium.”

Tä buái đó đän nay, tôi ván tä hái, làm sao ngái chät có thä đä titanium lái. Ngày nay, phäng tián truyän thông tuy có giúp cho ngái ta tìm tòi häc hái đä dàng nháng cũng bä bán gian läm đäng không ít. Chä cán vung tián ra, làm nhiäu trang web, tung tin thät thiät và bäp méo läch sä thì kä häu häc sä läc trong häa mù. Suy đi gäm lái, tôi nhán tháy räng chä có säng sao không thän vái läng tâm thì tiáng đó mäi phäi là tiáng mình đä lái: Ngái biät chuyện nghe đän thì kính phäc, kä thù nghe đän tuy ghét nháng cũng nä. Nói tuy đän giän nháng tä cä chí kim, bao nhiêu ngái đã dùng danh nghĩa läng tâm đä làm nhiäu chuyện mä ám. Lý luän xa vái đän đâu, ai ai cũng công nhán räng näu theo läng tâm thì luôn luôn sän sàng đäng trác sä thät.

Nói đän sä thät, tôi chät nhä đän mät đäp mäng Tát vái bán bè đäc thäng thäc nháng bán nhäc Xuân trác năm 75. Trong cuäc trò chuyện, mät ngái trong nhóm hái: “Tái sao các ca sĩ ngày nay không hát nháng bài này?” Có ngái cho räng vì häu hät nháng bài hát Xuân trác năm 75 đäu có đä cäp đän chiän tranh: tuy täa bài nói vä Xuân nháng lái hát không tä đäc cái vui cäa Xuân chút nào. Sau cuäc tranh luän, chúng tôi nhán tháy räng ngày nay ngái ta không hát nháng bán nhäc trác 75 không phäi vì tät cä đäu buän mà vì hä muän trán tránh sä thät. Hä không muän nhäc đän chiän tranh vô nghĩa do bán Viát gian cs täo nên. Hä bài nào có nhäc đän “chiän sĩ” hay “mong đäi hòa bình” thì mät là bä säa lái, hai là không nhäc đän. Ví đä nhä bài Ly Räu Mäng bät hä cäa nhäc sĩ Phäm Đình Chäng cũng đäc xäp vào mät xä vì nó có câu “chúc ngái binh sĩ lên đäng, chiän đäu công thành...” Còn nhä bài Hoa Xuân do Thái Hiän thäc hiän thì câu: “Hoa chäng yêu lä bäm lä lái, muän yêu anh vác cày trên đäi, hay là yêu chíän sĩ nghìn näi”, đäc đäi thành: “... hay là yêu thi sĩ miän quê.” Tái sao hä không muän nhäc đän “chiän sĩ”? Hä nhäc đän “chiän sĩ” tät phäi nhäc đän “chiän tranh”, mà nói đän chiän tranh tät phäi nói đän kä gây nên chiän tranh. Có ngái vì gây thä cho räng chiän tranh đã qua räi không nên nhäc đän. Nháng cũng có kä cä tình tránh nhäc đän chiän tranh. Vì näu nhäc đän chiän tranh, mät mät hä không tián làm mäch lòng bán Viát gian cs, mät khác hä không thä nghiäm nhiên bäp méo läch sä trác bao nhiêu nhân chäng läch sä đä chäy täi cho đäng cäp.

Trong số các bài hát Xuân trãc 75 quã có mãt số bài nghe buồn rãu chán nãn. Tuy nhiên, có nhãng bài: nhãc tuy không nhãn nhãp nhãng không thã gãi là buồn đãc. Trên thã giãi, bao nhiêu quãc gia khác cũng có nhãng bãn nhãc tãng tã, nhã nhãc Phù Tang cãa Nhãt Bãn, vãn đãc trình diãn mà đãt nãc hã không thãy đi xuãng. Thiãt nghĩ, trãc khi phê bình bãn nhãc, ngãi nghe cãn phân biãt giãa điãu nhãc buồn chán và điãu nhãc nghiêm trang. Cã xét các bãn nhãc trong tôn giáo thì thãy: nhãng bài hát mãng đãi lã không nhãt thiãt là phãi nhãn nhãp. Nãu mãc đích cãa nhãc sĩ là đã cho ngãi nghe suy niãm vã mãt điãu gì trong thãc tãi thì điãu nhãc thãng có phãn nghiêm trang và tã tãn. Trong suãt cuãc chiãn chãng Viãt gian cs, mãt số bài hát Xuân đãc viãt vãi mãc đích này. Cuãc chiãn mà chúng ta tham gia không phãi là cuãc chiãn chãng lãi mãt lý tãng mà là mãt số phãn kháng, chãng lãi mãt số gian đãi lãa đão. Ngày nào số gian đãi còn, ngày đó số phãn kháng vãn xãy ra. Vãy thì, tãi sao trong chúng ta lãi có ngãi vãi vãa đãi lãng tâm chãp nhãn gian đãi? Khi nghe lãi nhãng bãn nhãc này, tôi cãm nhãn đãc tinh thãn cao vãi bãt khuãt cãa tiãn nhân và đãc tâm sãng theo tinh thãn đó.

Nhiãu lúc, khi nghe lãi phân giãi cãa tôi, có ngãi cho rãng tôi quá khích, đãu óc lúc nào cũng lo chãng đãi mà không biãt đãn hòa nhã. Thã nhãng hã quên mãt điãu là hãng ngãi nhã tôi đãu tranh không ngãng vì hai chã “hòa bình”, vì chúng tôi ý thãc đãc là “cã an tã nguy.” Còn bãn ngãi mà hã muãn hòa hãp hòa giãi vãi thì luôn dùng chã “hòa” đã đánh cãp bãt ngã. Dòng sã chãa viãt ráo mãc, chã cãn chút lãng tâm cũng nhãn ra đãc. Thã nhãng, lãng tâm là gì? Ngãi xãa quã khéo chãn tã đã nói lên khái niãm sâu sãc nhãng đãn giãn này: chã “lãng” trong “lãng tâm” nghĩa là mát mã chã không phãi là tãt lành. Hã bên trong mát tãc bên ngoài ãm. Ngãi có lãng tâm thì đãng (ãm) bên ngoài đã giã cái tãnh (mát) bên trong. Ngãi bã cãm hàn thì bã hàn tà vít ã bên ngoài, khiãn cho mã hôi không ra đãc mà đãng bí ã bên trong. Vì thã mà bên ngoài lãnh mà bên trong sãt. Cái “hòa nhã” tránh né sã thãt cãa hã là mãt cái dãch bãn biãn lãng tâm hã thành “ôn” tâm. Ngãi đã không có lãng tâm thì chã đã lãi tiãng xãu và nhãc nhã cho con cháu.

Nhân dãp Xuân Kã Sãu đãn, kính chúc mãi ngãi mãi nhà thoát khãi dãch “ôn” tâm đã tinh thãn đãc gãn gãi vãi Tã Tiên mà đã lãi tiãng thãm muôn đãi.